

УДК 347.9

Бонтлаб В. В.*кандидат юридичних наук,**доцент Київського інституту Національного університету**«Одеська юридична академія»,**здобувач кафедри цивільно-правових дисциплін**Інституту права ім. І. Малиновського**Національного університету «Острозька академія»*

ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Конституція України, проголошуючи Україну «суверенною і незалежною, демократичною, соціальною, правовою державою» (ст. 1), встановлюючи комплекс конституційних прав, свобод і обов'язків людини громадянина, в тому числі право на їх судовий захист (ст. 55), визначає основні засади правосуддя в Україні, що в цілому відповідають основним проголошеним міжнародним стандартам судочинства (ст.ст. 127-130) [1].

Одним із найважливіших завдань, що стоять перед українською владою та суспільством є побудова демократичної, правової та людиноцентричної держави, що практично неможливо без дотримання принципу верховенства права в усіх суспільних відносинах. Ефективна судова система є одним із важливих інструментів захисту та, зрештою, і впровадження проголошених правових орієнтирів. Водночас, ефективною апріорі може бути та судова система, яка відповідає сучасним правовим

© Бонтлаб В. В., 2015

© Національний університет «Острозька академія», 2015

-
- Поняття та ознаки міжнародних стандартів цивільного судочинства в умовах сьогодення / В. В. Бонтлаб // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 1(11) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n1/15bvvvus.pdf>.

реаліям, враховує досягнення сучасної правової науки та діє відповідно до вироблених світової спільнотою міжнародних стандартів судочинства [2, с. 153], в тому числі, а може й в першу чергу, цивільного.

Актуальність даної статті полягає в тому, що прогрес України на шляху демократичних, інституційних перетворень, вимагає організації і проведення системного реформування цивільного судочинства на основі посилення механізмів правової охорони і захисту усієї системи цивільних прав та інтересів, виходячи не лише із національного досвіду, а й міжнародних та європейських стандартів. Проблема впровадження міжнародних стандартів у системі судочинства піднімається досить часто у наукових колах, але досить часто дослідники, політики, юристи вкладають різний зміст у це поняття [3, с. 9], що вкотре підкреслює важливість поглибленого теоретико-правового аналізу цієї проблеми.

Аналіз останніх досліджень та публікацій показує, що міжнародним правовим стандартам приділяється значна увага. Питання, пов'язані із стандартами цивільного судочинства, так чи інакше висвітлюються фахівцями як вітчизняного, так і зарубіжного цивільного процесуального права. Зокрема, тему стандартів цивільного судочинства у своїх працях розкривали такі вчені, як С. В. Васильєв, С. С. Бичкова, В. Д. Бринцев, А. П. Заєць, В. В. Комаров, О. В. Київець, Т. М. Кілічава, М. Г. Митракова, Ю. Д. Притика, О. В. Скрипнюк, В. І. Тертишніков, В. Г. Третьякова, В. Ф. Усенко, С. Я. Фурса, М. Й. Штефан та ін.

Разом з тим, аналіз наукової літератури свідчить про відсутність чіткого визначення змісту поняття міжнародних правових стандартів взагалі, а відтак і міжнародних стандартів цивільного судочинства зокрема. Увага дослідників прикута здебільшого до одного із аспектів судочинства, як то судоустрій, статус і поведінка суддів, виконання судових рішень тощо. Кардинально різняться і підходи до розуміння поняття міжнародно-

▪ Поняття та ознаки міжнародних стандартів цивільного судочинства в умовах сьогодення / В. В. Бонглаб // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 1(11) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n1/15bvvvus.pdf>.

правових стандартів. Відтак, вважаємо доцільним провести власне дослідження зазначеної теми, враховуючи вже вироблені наукові позиції, та сформулювати власну точку зору щодо поняття та основних ознак міжнародних стандартів цивільного судочинства.

Метою цієї наукової статті є аналіз поняття міжнародних стандартів цивільного судочинства та виділення суттєвих ознак міжнародних стандартів цивільного судочинства як наукової категорії.

Виклад основного матеріалу. Нещодавно схвалена Указом Президента України «Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки» [4] передбачає, що внаслідок реалізації зазначеної Стратегії судова система України та суміжні правові інститути працюватимуть, керуючись принципом верховенства права, ефективно, продуктивно та скоординовано, стануть підзвітними громадянам України, вільними від будь-якого політичного впливу та відповідатимуть стандартам і передовим практикам Європейського Союзу.

Згідно з положеннями Концепції вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів, цивільне судочинство слід розглядати як послугу держави щодо вирішення приватноправових спорів сторонам, які самостійно не можуть їх урегулювати [5]. Разом з тим, Концепція не містить чіткого визначення поняття європейських стандартів, що значною мірою розмиває бажаний результат, оскільки чітко не окреслений поняття стандарту, який застосовується.

Як зазначає В. В. Комаров, удосконалення і застосування цивільного процесуального законодавства, так само як і його теоретичне засвоєння, мають здійснюватися перш за все на підставі і в межах Конституції як фундаментального нормативного акта у правовій системі держави [6,

▪ Поняття та ознаки міжнародних стандартів цивільного судочинства в умовах сьогодення / В. В. Бонглаб // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 1(11) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n1/15bvvvus.pdf>.

с. 14]. Конституційною основою для імплементації в законодавство України міжнародно-правових актів є положення частини першої статті 9 Конституції України, яка передбачає, що чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства [1].

Поняття міжнародних стандартів в юридичній науці найчастіше застосовується відносно захисту прав людини та має змістовне історичне підґрунтя в Україні [7]. Доктор юридичних наук, професор О. В. Скрипнюк вважає, що права та свободи, які містяться у Європейській конвенції про захист прав людини і основоположних свобод – це мінімальні європейські стандарти у сфері прав людини [8, с. 55]. У свою чергу В. Г. Уваров зазначає, що міжнародні стандарти забезпечення прав людини у кримінальному судочинстві – це звід основних загальновизнаних і загальнообов'язкових норм і принципів, викладених як у міжнародних правових актах, так і в прецедентних рішеннях Європейського Суду з прав людини та міждержавних угодах, які закріплюють стандартизовані правила поведінки сторін і інших учасників кримінального судочинства [9, с. 45]. В той же час, С. В. Васильєв вбачає в практиці Європейського суду з прав людини «європейські стандарти» судового захисту прав людини, зводячи зміст стандартів до судових рішень [10].

Розвиваючи позиції науковців, В. Третьякова пропонує в якості «міжнародно-правових стандартів» розглядати «проголошені чи встановлені універсальними та спеціальними міжнародно-правовими актами: права та свободи людини; принципи забезпечення та захисту прав та свобод людини; норми, що закріплюють і розвивають принципи прав людини; норми, які встановлюють права та свободи людини й гарантії цих прав, а, крім того, правові механізми їх забезпечення та захисту; вимоги та рекомендації, що зорієнтовані на забезпечення і захист прав людини, а

▪ Поняття та ознаки міжнародних стандартів цивільного судочинства в умовах сьогодення / В. В. Бонглаб // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 1(11) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n1/15bvvvus.pdf>.

також спрямовані на встановлення системи гарантій та надання гарантій щодо забезпечення і захисту прав людини; система відповідальності та санкції, передбачені за порушення, недотримання, незабезпечення прав людини» [11, с. 136].

Юридична енциклопедія також містить визначення міжнародних стандартів як міжнародно-правових норм і принципів, що закріплюють правила поведінки суб'єктів міжнародного права в тих чи інших сферах міжнародно-державного співробітництва. Стандарти становлять мінімальні вимоги, дотримуватися яких повинні усі держави [12, с. 615].

В юридичній літературі міжнародні стандарти судочинства ще визначають як систему правових норм, принципів і правових звичаїв, що встановлюють обов'язковий (мінімальний) рівень гарантованості прав і свобод в судовому процесі та способи реалізації таких прав. Стандарти судочинства – складова частина міжнародних стандартів людини, вважає Ю. Чуприна, оскільки вони покликані забезпечити належний рівень судового захисту прав і свобод людини [13, с. 447].

У системі міжнародних стандартів судочинства, зокрема цивільного судочинства, можна виділити кілька груп стандартів, а саме стандарти щодо: 1) діяльності судді; 2) організації судів та судового самоврядування; 3) доступу до правосуддя; 4) діяльності адвоката (захисника, представника); 5) ефективності судового процесу та виконання судових рішень; 6) альтернативного вирішення спорів [14].

До системи правових стандартів у сфері цивільного судочинства пропонуємо застосувати наступну класифікацію:

– міжнародні універсальні стандарти (Загальна декларація прав людини 1948 року, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права 1966 року, Основні принципи щодо незалежності суддів 1985 року, Монреальська універсальна декларація про незалежність правосуддя 1983,

▪ Поняття та ознаки міжнародних стандартів цивільного судочинства в умовах сьогодення / В. В. Бонглад // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 1(11) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n1/15bvvvus.pdf>.

Бангалорські принципи поведінки суддів 2006 року, Загальна (Універсальна) хартія судді 1999 року, а також низка Висновків експертної комісії Міжнародної асоціації Суддів та ін.);

– міжнародні регіональні стандарти (Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року, Європейська хартія про закон «Про статус суддів» 1998 року, Рекомендація № R (84) 5 Комітету Міністрів Ради Європи державам-учасникам про принципи цивільного судового провадження, спрямовані на удосконалення функціонування системи правосуддя 1984 року, Висновок № 1 (2001) Консультативної ради європейських суддів до уваги Комітету Міністрів Ради Європи щодо стандартів незалежності судової влади та незмінюваності суддів 2001 року та ін.);

– національні стандарти (Конституція України, Цивільний процесуальний кодекс України, Закон України «Про судоустрій та статус суддів», Концепція вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів та ін.).

У науковій юридичній літературі наводиться декілька класифікацій міжнародних стандартів. Так, В. Д. Бринцев класифікує міжнародні стандарти наступним чином: 1) загальні (щодо державного устрою, прав людини та матеріального права); 2) процесуальні (стандарти адміністративного, господарського, цивільного, кримінального судових процесів); 3) стандарти судоустрою [15, с. 54]. У свою чергу, підсистема стандартів, на яких повинна ґрунтуватися національна система судоустрою, як зазначає В. Д. Бринцев, включає в себе: 1) комплексні стандарти, що закріплюють розгляд судових справ та дотримання принципів справедливості, неупередженості, відкритості, рівності перед судом та ін.; 2) стандарти (принципи) побудови системи судових органів,

▪ Поняття та ознаки міжнародних стандартів цивільного судочинства в умовах сьогодення / В. В. Бонглаб // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 1(11) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n1/15bvvvus.pdf>.

зокрема: самостійності суду, незалежності суддів, єдності судової системи, доступності судової влади [15, с. 55].

Узагальнену класифікацію міжнародних стандартів подає у своїх публікації О. Саленко, яка пропонує класифікувати міжнародні стандарти за такими критеріями: 1) за змістом і способом закріплення – цілі, принципи, норми; 2) за сферою дії – універсальні, регіональні, партикулярні; 3) за юридичною силою – імперативні, диспозитивні; 4) за функціями в механізмі міжнародно-правового регулювання – матеріальні та процесуальні; 5) за способом творення та формою втілення – звичаєві, договірні та такі, що містяться в рішеннях міжнародних організацій [16, с. 265].

У юридичній літературі зазначається, що міжнародні стандарти, як правило, належать до категорії так званого «м'якого права» і мають, переважно, рекомендаційний характер. У такому випадку стандарт є орієнтиром, зразком, який доцільно застосовувати в силу його розумності та практичної цінності, і за допомогою якого забезпечується гармонізація норм національних правових систем у суспільно важливих сферах [17].

Варто зазначити, що міжнародні стандарти об'єктивуються у джерелах міжнародного права. Разом з тим, виникнення міжнародних стандартів можливе у двох напрямках: 1) від практики багаторазового застосування певної норми (правила) до формалізації усталеної звичаєвої поведінки у вигляді міжнародного акта, що містить правові стандарти в даному випадку цивільного судочинства; 2) від ухвалення виробленого та сформульованого на засадах міждержавного консенсусу міжнародного стандарту, який добровільно впроваджується державами через імплементацію у національне законодавство, до вироблення відповідної практики їх впровадження у сфері цивільного судочинства.

▪ Поняття та ознаки міжнародних стандартів цивільного судочинства в умовах сьогодення / В. В. Бонглад // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 1(11) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n1/15bvvvus.pdf>.

У правовій доктрині України процес застосування міжнародних стандартів у національному законодавстві відбувається через триступеневу структуру: 1) фіксація правового стандарту у нормах міжнародного права обов'язкового або рекомендаційного характеру; 2) застосування міжнародного стандарту у міжнародних судових інстанціях; 3) пояснення, аналіз та визнання певного міжнародного стандарту у наукових працях міжнародного рівня [18, с. 257-265].

У процесі реформування судової системи Україна поступово імплементує міжнародні стандарти цивільного судочинства, відображаючи їх у національному законодавстві. Однак визнання та декларація загальних міжнародно-правових принципів в якості стандартів цивільного судочинства не означає автоматичного впровадження їх як міжнародних стандартів на національному рівні. На відміну від суто процесуальних принципів, ефективна дія загальних міжнародних принципів в якості стандартів судочинства можлива лише за умови, що законодавством передбачено спеціальні конкретні механізми реалізації процесуальних норм-принципів. Відтак, міжнародні стандарти цивільного судочинства мають будуватися на загальних принципах судочинства, закріплених у відповідних міжнародних актах та рішеннях міжнародних судових інстанцій, та включати в себе і модельні (типові) механізми їх реалізації як мінімальних гарантій. Недарма на міжнародному рівні декларується розглядати принципи як інструмент для запровадження стандартів [19].

Одним із найважливіших стандартів цивільного судочинства є доступність правосуддя. Поділяючи позицію В. В. Комарова, зазначимо, що принципи цивільного процесуального права варто розглядати як певні гарантії доступності цивільного судочинства, а сама доступність правосуддя у цивільних справах є загальним стандартом правосуддя [20, с. 58].

▪ Поняття та ознаки міжнародних стандартів цивільного судочинства в умовах сьогодення / В. В. Бонглад // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 1(11) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n1/15bvvvus.pdf>.

Надзвичайно важливу роль у процесі як застосування, так і вироблення та впровадження міжнародних стандартів у сфері судочинства відіграють рішення Європейського суду з прав людини. Тому, важливо слідкувати за практикою ЄСПЛ та здійснювати цивільне судочинство відповідно до поточних європейських стандартів судочинства, відображених у рішеннях цього Суду. Вітчизняні науковці відводять важливу роль імплементації європейських стандартів у цивільних процес України [21, с. 322-329].

У відповідь на глобалізаційні процеси у міжнародній доктрині цивільного процесу ведеться робота над виробленням загальних принципів і правил, а точніше – стандартних моделей, вирішення транснаціональних цивільно-правових спорів з метою вдосконалення та гармонізації національних стандартів і систем цивільного судочинства [0, с. 16].

З огляду на вищезазначене, міжнародні стандарти цивільного судочинства – це встановлені міжнародними актами, рішеннями міжнародних судових інституцій та міжнародних організацій суддівського самоврядування мінімальні вимоги до організації ефективного цивільного судочинства з урахуванням міжнародних та національних (конституційних) принципів цивільного судочинства. Очевидно, що ступінь відповідності системи цивільного судочинства України встановленим міжнародним стандартам свідчить про глибину гармонізації національного процесуального законодавства із європейським. До основних ознак міжнародних стандартів цивільного судочинства можна віднести наступні: 1) мають загальний характер; 2) передбачають мінімальні вимоги до цивільного судочинства; 3) корелюють з міжнародними принципами цивільного судочинства; 4) є інструментом гармонізації національних систем судочинства; 5) можуть бути обов'язковими або рекомендованими; 6) встановлюються на

▪ Поняття та ознаки міжнародних стандартів цивільного судочинства в умовах сьогодення / В. В. Бонглад // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 1(11) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n1/15bvvvus.pdf>.

міжнародному рівні; 7) можуть міститися у міжнародних актах, у рішеннях міжнародних судових інституцій або документах міжнародних суддівських організацій; 8) реалізуються через імплементацію в національне законодавство; 9) мають конституційні основи імплементації в Україні; 10) на відміну від принципів цивільного процесу, мають тенденцію до адаптації відповідно до чинних умов застосування.

Список використаних джерел

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 року, № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141.
2. Москвич Л. М. Міжнародні стандарти ефективності судової системи та їх значення під час проведення судової реформи в Україні / Л. М. Москвич // Вісник Академії адвокатури України. – 2009. – № 2. – С. 151–157.
3. Міжнародні стандарти незалежності суддів: Збірка документів. – К. : Поліграф-Експрес, 2008. – 184 с.
4. Про затвердження Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки : Указ Президента України від 20.05.2015, № 276/2015 // Урядовий кур'єр. – 26.05.2015. – № 92.
5. Про Концепцію вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів : Указ Президента України від 10.05.2006. – № 361/2006 // Урядовий кур'єр від 24.05.2006, № 95.
6. Позовне провадження : монографія / В. В. Комаров, Д. Д. Луспеник, П. І. Радченко та ін. ; за ред. В. В. Комарова. – Х. : Право, 2011. – 552 с.

▪ Поняття та ознаки міжнародних стандартів цивільного судочинства в умовах сьогодення / В. В. Бонглаб // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 1(11) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n1/15bvvvus.pdf>.

7. Пошва Б. М. Міжнародні стандарти захисту прав людини як складова утворення незалежної судової влади в Україні / Б. М. Пошва // Вісник Верховного Суду України. – 2012. – № 10. – С. 20-33. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/vvsu_2012_10_11.pdf.

8. Скрипнюк О. В. Права і свободи людини та громадянина: міжнародні стандарти, національна практика та проблеми їх конституційної модернізації в Україні / О. В. Скрипнюк // Проблеми законності. – 2014. – Вип. 125. – С. 56-63.

9. Уваров В. Г. Реформування інституту запобіжних заходів у контексті міжнародних стандартів / В. Г. Уваров // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2011. – № 4. – С. 47-52.

10. Васильев С. В. Место практики Европейского суда по правам человека в гражданском судопроизводстве Украины / С. В. Васильев // Проблеми законності. – 2012. – №120. – С. 70-82.

11. Третьякова В. Г. Про міжнародні біоетико-правові стандарти захисту біоетичних прав людини / В. Г. Третьякова // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – 2013. – № 3. – С. 135-139.

12. Юридична енциклопедія : в 6 т. / Редкол.: Ю. С. Шемшученко (гол. редкол.) та ін. – К. : Українська енциклопедія, 2003. – Т. 5: П–С. – 736 с.

13. Чуприна Ю. Ю. Міжнародні стандарти ефективності судової влади / Ю. Ю. Чуприна // Теорія та практика державного управління. – 2011. – Вип. 1. – С. 446-452.

14. Міжнародні стандарти у сфері судочинства / European Union; Council of Europe; USAID; [ред. О. Старцев]. – К.: Істина, 2010. – 488 с.

▪ Поняття та ознаки міжнародних стандартів цивільного судочинства в умовах сьогодення / В. В. Бонглаб // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 1(11) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n1/15bvvvus.pdf>.

15. Бринцев В.Д. Стандарти правової держави: втілення у національну модель організаційного забезпечення судової влади : Монографія / В. Д. Бринцев. – Х. : Право, 2010. – 464 с.

16. Саленко О. Міжнародні стандарти у сфері судоустрою та статусу суддів, їх зміст і класифікація / О. Саленко // «Национальный юридический журнал: теория и практика» О.О.О. : Научно-практическое правовое издание. – 2014. – № 3. – С. 263-269.

17. Київець О. В. Європейські правові стандарти як міжнародно-правова категорія [Електронний ресурс] / О. В. Київець // Європейські студії і право. – № 1(5). – 2012. – Режим доступу: <http://eurolaw.org.ua/publications/ukrainian-journal-of-european-studies/5-2011/44-2011-12-29-14-40-03>.

18. Правова доктрина України. Т. 2 : Публічно-правова доктрина України / [Ю. П. Битяк та ін.] ; за заг. ред. акад.-секр. від-ня держ.-прав. наук і міжнар. права, акад. НАПрН України Ю. П. Битяка. – 2013. – 863 с.

19. Бангалорские принципы поведения судей : утв. резолюцией 2200 А (XII) Ген. Ассамблеи ООН от 19 мая 2006 г. [Электронный ресурс] // Интернет-библиотека по правам человека Университета Миннесоты. – Режим доступа: <http://www1.umn.edu/humanrts/russian/instreet/Rbangalorerules.html>.

20. Курс цивільного процесу [Текст] : підручник / [В. В. Комаров та ін.]; за ред. проф. В. В. Комарова; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». – Х. : Право, 2011. – 1351 с.

21. Кілічава Т. М. Цивільне процесуальне право [Електронний ресурс] : навчальний посібник / Т. М. Кілічава. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 352 с.

▪ Поняття та ознаки міжнародних стандартів цивільного судочинства в умовах сьогодення / В. В. Бонглаб // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 1(11) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n1/15bvvvus.pdf>.

22. Principles and Rules of Transnational Civil Procedure / The American Law Institute; UNIDROIT. – Cambridge University Press, 2004. – 2005. – 478 p.

Бонтлаб В. В.

Поняття та ознаки міжнародних стандартів цивільного судочинства в умовах сьогодення

У статті проведено аналіз сучасного стану наукового дослідження міжнародних стандартів цивільного судочинства як наукової категорії, визначено ознаки поняття міжнародних стандартів судочинства, наведено їх класифікацію. Порівнюючи поняття міжнародних стандартів цивільного судочинства з поняттям міжнародних стандартів інших галузей права та суміжними поняттями в межах цивільного судочинства, автор дає власне визначення та наводить ознаки поняття міжнародних стандартів цивільного судочинства.

Ключові слова: міжнародні стандарти, цивільне судочинство, гармонізація цивільного судочинства, реформування судової системи.

Бонтлаб В. В.

Понятие и признаки международных стандартов гражданского судопроизводства в современных условиях

В статье проведен анализ современного состояния научного исследования международных стандартов гражданского судопроизводства как научной категории, определены признаки понятия международных стандартов судопроизводства, приведена их классификация. Сравнивая понятия международных стандартов гражданского судопроизводства с понятием международных стандартов других отраслей права, а также

▪ Поняття та ознаки міжнародних стандартів цивільного судочинства в умовах сьогодення / В. В. Бонтлаб // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 1(11) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n1/15bvvvus.pdf>.

смежными понятиями в пределах гражданского судопроизводства, автор дает собственное определение и приводит признаки понятия международных стандартов гражданского судопроизводства.

Ключевые слова: международные стандарты, гражданское судопроизводство, гармонизация гражданского судопроизводства, реформирование судебной системы.

Bontlab V. V.

The notion and characteristics of international standards in civil trial at present time

The article contains analysis of present status of scientific research of international standards in civil trial as scientific category, provides characteristics of international standards concept, as well as their classification. Comparing notion of international standards in civil trial with notion of international standards in other branches of law, as well as close notions in the field of civil trial, the author elaborates own definition and features of international standards in civil trial notion.

Key words: international standards, civil trial, harmonization of civil trial, reform of judicial system.

▪ Поняття та ознаки міжнародних стандартів цивільного судочинства в умовах сьогодення / В. В. Бонтлаб // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2015. – № 1(11) : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lj.oa.edu.ua/articles/2015/n1/15bvvvus.pdf>.